הא מני מונבז היא. פירש בקונטרס אבל לרבנן דפליגי אמונבז לא אשכחן שגגת שבועת ביטוי לשעבר[א] וסברי כרבי יסמעאל דאמר בשבועות דאיתו מייב אלא על העתיד לבא והקשה ה"ר אליעזר[ב] לרביו שמואל דהא רבנן[ג] דמונבז [ד]רבי עקיבא ור"מ מחייב בהדיא על לשעבר בשבועות [ו] [פ"ב ולשון אחר שפי' בקונטרס מוכח בשבועות] בפ"ג (דף כו:) דאמר בעא מיניה רבא מרב נחמן איזהו שגגת ביטוי לשעבר אמר ליה כגון דאמר יודע אני שבשבועה זו אסורה אבל אינו יודע אם מייבין עליה קרבן אם לא ואפילו תימא רבנן אע"ג דבכל התורה כולה אין להו שגגה בקרבן כו' ומה שהקשה בקונטרס מאי פשיטא הא קמ"ל אף על גב דבעלמא (ז) הוי[ה] שגגה הכא לא שגגה היא משום דהאדם בשבועה בעינן לאו פירכא היא דאי משום הא אילעזריך ליתני בהדיא האדם בשבועה פרט לאנוס[ו] אלא משמע דשגגת קרבן אתא לאשמעינן שאם שגגה ומיהו קשה[ז] דבלאו הך בריתא הוה מצי למיפרך לאביי מתמתיתין דשבועות [כה.] דמחייב ר"ע שבועת ביטוי לשעבר ולא משכחת לה אלא אם כן זיד בלאו[ח] על כן נראה כפירוש רביו שמואל שהשיב (ד) לרבנן דשגגת קרבן לאו שמה שגגה משכחת שגגת שבועת ביטוי לשעבר כגון[ט] שידע שבועה זו אסורה אבל אינו יודע שיש בה לאו אבל סבור שיש בה איסור עשה[י] וחשיב שפיר האדם בשבועה בעינן זה[יא] וכן מוכח בשבועות (שם) דמהאדם בשבועה לא ממעטי אלא כשבור בשעת שבועה שבאמת נשבע כגון תלמידי דרב דמר משמיע דהכי אמר רב[יב] כו' הלכך הא מני מונבז הוא דלרבנן[יג] הוה ליה למיתני ואינו יודע אם מיירבן עליה לאו והוא דשבועות דבעא מיניה רבא מרב נחמן[יד] פליגא אדאביי[טו]: **עושה כדי פרנסתו.** אבל להלן יכול כל מה שירצה[טז] רק ביום שמשמר[יז] דאי לאו הכי[יח] לא יגיע לעולם לישוב[יט] והא דקאמר במאי מיינכר[כ] משום דאין זה היכר שבת במה שיושב ואינו הולך אי נמי אפי' ביום שמשמר הולך כמו שרגלה[כא] והשתא לא מיינכר אלא בקידושא. הרב פור"ת: אם

[נמי] לא נפיק והאי אי נמי בחמשה בשבתא נפיק לישתרי ליה למיעבד מלאכה תרי יומי קא משמע לן זימנין דמשכח שיירתא ומקרי ונפיק: היודע עיקר שבת: מנהני מילי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי [1]ושמרו בני ישראל את השבת וכתי' [2]ואת שבתותי תשמורו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לכל שבת ושבת מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אדרבה איפכא מסתברא ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לכל שבת ושבת ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לשבתות הרבה: היודע שהוא שבת: מאי

מאי

קמ"ל מיתיבי [א]איזהו [ב]שגגת שבועת ביטוי לשעבר שאם אמר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לא חייב הא מני מונבז היא (לישנא אחרינא מני אילימא מונבז פשיטא השתא בכל התורה דלאו חידוש הוא אמר [ג] שגגת קרבן שמה שגגה הכא דחידוש הוא לא כ"ש אלא לאו רבנן היא ותיובתא דאביי תיובתא): ואמר אביי הכל מודים בתרומה שאין חייבין עליה חומש עד שישגוג בלאו שבה הכל מודים מאן דבי יוחנן פשיטא כי אמר רבי יוחנן היכא דאיכא כרת היכא דליכא כרת לא מהו דתימא מיתה במקום כרת עומדת וכי שגג במיתה נמי ליחייב קמ"ל רבא אמר [ד]מיתה במקום כרת עומדת וחומש במקום קרבן קאי: אמר רב הונא [ה]היה מהלך [ו](בדרך או) במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קמיפלגי מר סבר בברייתו של עולם ומר סבר כאדם הראשון מיתיבי היה מהלך בדרך ואינו יודע אימתי שבת משמר יום אחד לששה מאי לאו מונה ששה ומשמר יום אחד לא משמר יום אחד ומונה ששה אי הכי משמר יום אחד לששה משמר יום אחד ומונה ששה מיבעי ליה ועוד תניא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד תיובתא [ז](דר' חייא) בר רב תיובתא אמר רבא בכל יום ויום עושה לו כדי פרנסתו [בר מההוא יומא] וההוא יומא לימות [ח]דעביד מאתמול שתי פרנסות ודילמא מאתמול שבת הואי אלא [ט]כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפילו ההוא יומא וההוא יומא במאי מינכר ליה בקידושא ואבדלתא אמר רבא [י]אם היה מכיר [יא]מקצת היום שיצא בו עושה מלאכה כל היום כולו פשיטא מהו דתימא כיון דשבת לא נפיק במעלי שבתא

[נמי] לא נפיק והאי אי נמי בחמשה בשבתא נפיק לישתרי ליה למיעבד מלאכה תרי יומי קא משמע לן זימנין דמשכח שיירתא ומקרי ונפיק: היודע עיקר שבת: מנהני מילי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה תרי קראי כתיבי [1]ושמרו בני ישראל את השבת וכתי' [2]ואת שבתותי תשמורו הא כיצד ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לשבתות הרבה ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לכל שבת ושבת מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אדרבה איפכא מסתברא ושמרו בני ישראל את השבת שמירה אחת לכל שבת ושבת ואת שבתותי תשמורו שמירה אחת לשבתות הרבה: היודע שהוא שבת: מאי

שגגת קרבן לאו שמה שגגה, לרבנן אוקמינה להא מתניתא בשבועות פרק ב' אפילו תימא רבנן בשגגת קרבן, בשבועת ביטוי מחייבי, דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דמונבז אלא בעלמא, אבל בשבועת ביטוי דהוא חידוש דלא אשכחן מזיד קאי בלאו, בשוגג מייתי קרבן, והכא בשבועת ביטוי מזיד קאי בלאו ושוגג מייתי קרבן, שגגה דקרבן נמי הוא שגגה וחייב חטאת. **הא** דאמר רב

הונא היה מהלך במדבר ואינו יודע מתי שבת כו'. *ז)*קי"ל כרבא דאמר חושש בכל יום שמא היום שבת הוא, ואעפ"כ עושה כדי פרנסתו בכל יום, ומונה ו' ימים ומשמר שביעי. ואם אין לו מאין יתפרנס, עושה גם בו ביום כדי פרנסתו ומינכר ליה בקידושא ובאבדלתא. כלומר בו ביום מקדש ומבדיל לעשות היכר בין זה היום לשאר ששה ימים. ואם מכיר סכום הימים שיצא, כל יום שמיני מותר לעשות מלאכה כל היום דלא מספקא ליה דודאי יום שבת לא יצא, וכל יום שמיני ליציאתו הוא יום יציאתו. ואם ברי לו שלא יצא בע"ש, עושה יום שמיני ויום תשיעי בלא ספק, אבל אי לא ידע בבירור, חיישינן דילמא איזדמן לו שיירא ונפק בע"ש. היודע עיקר שבת, ונעלם ממנו שהיום יום שבת הוא ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת בכל שבת ושבת. ושמעינן דאין מדבתיב ושמרתם את השבת, וכתיב את שבתותי תשמורו. ופשוטה היא לרבה בר אבוה כטעמיה, ולרב נחמן בר יצחק כטעמיה, זה סובר ושמרו ב"י את השבת [שמירה אחת לשבתות הרבה כנגד השוכח עיקר שבת, את שבתותי תשמורו שמירה לכל שבת ושבת כנגד היודע עיקר שבת. וזה סובר] ושמרו בני ישראל את השבת שמירה לכל שבת ושבת כנגד היודע עיקר שבת, את שבתותי תשמורו שמירה אחת לשבתות הרבה כנגד [היודע] (השוכח) עיקר שבת. **היודע שהוא שבת והזיד בה, ושגג במלאכות ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ומלאכה.**

ח) מיי' פ"ג מהלכות שבועות הלכה ז:

ט) מיי' פ"ט מהלכות תרומות הלכה ה:

י) ג ד מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה כב עוש"מ פ"ח מי' שדמ פעיף ח:

יא) ה מיי' שם עוש"מ שם פעיף ב:

תורה אור השלם

1 וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם:
שמות לא טז

2 אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא יט ג

מוסף תוספות

א. דאומר מותר בשבועה פטור. מיעט"ל. כדאמרי' התם האדם בשבועה פרט לאנוס דהכי משמע האדם שתהא דעתו מיושבת עליו בשעת שבועה ופרט לאנוס שאין דעתו מיושבת עליו. קיעש לסר"ן.

ב. ב"ר נתן. תוס' הרא"ש. ממגנצה. מיעט"ל. ג. דפליגי עליה. תוס' הרא"ש. ד. מאן נינהו. תוס' הרא"ש.

ה. שגגת לאו שמה. תוס' הרא"ש. [וכמ"ש הגיה הר"מ]. ו. ולא היה צריך להאריך כ"כ דממילא ידענא דלא מחייב לשעבר בשגגת לאו. תוס' הרא"ש. ז. דאם איתא דפשיטא לן דאומר מותר בשבועה פטור, אמאי פרכינן לאביי מהא מתניתא. מיעט"ל. [ועי' מהר"ם]. ח. [ו]שגגת קרבן היא דאילו כששכח המעשה שעשה וסברו שנשבע באמת לדברי הכל אנוס הוא ואם כסבור שמותר לישבע לשקר הרי אומר מותר ופטור. מיעט"ל. ט. שלא היה אומר מותר אלא. מיעט"ל.

י. ונמצא טועה בהלכה, ולא עוד דגבי שבועת שקר עשה נמי איכא מדכתיב (דברים ו, יג) את י"י אלהיך תירא, ובכלל מוראה של הקב"ה שלא לישבע בשמו לשקר ואפשר דהאי ידע לה לשבועת שקר בעשה שבה ולא ידע ליה בלאו. מיעט"ל. יא. כיון שיודע שיש בו איסור עשה אע"פ שאינו בקי בכל הפסוקים, שהרי אפי' למונבז נמי אינו בקי בקרא של קרבן. תוס' הרא"ש. יב. ומר משתבע אפכא. תוס' הרא"ש. יג. אינו חייב קרבן אלא בשוגג בלאו שבה [וא"כ]. מיעט"ל. יד. איזו היא שגגת שבועת ביטוי לשעבר א"ל כגון דאמר יודע אני ששבועה זו אסורה ואני יודע שחייבין עליה קרבן, אלמא לא משכחת לה אלא בשגגת קרבן דאילו באומר מותר אנוס הוא. מיעט"ל.

טו. דהתם לרבותא נקט ליה דאפילו שגגת קרבן שמה שגגה לרבנן גבי שבועת ביטוי ומשום דחדוש ולאפוקי מהא דאביי. מיעט"ל. טז. בכל יום כדי לצאת מן המדבר. פקקי הרא"ש סימן ל'. יז. אינו יוצא חוץ לתחום. מי' הר"ן. יח. [אלא] אפי' בשאר ימים נמי אינו יוצא חוץ לתחום דלאו פקוח נפש היא. מי' הר"ן. יט. וכי יעמוד לעולם במדבר ויחלל שבתות וימות בארץ גזרה. מי' הר"ן.

כ. לימא דמינכר ליה בתחומין שאינו מהלך באותו יום חוץ לתחום. מי' הר"ן. כא. כדי למהר לצאת מן המדבר. פפקי הרא"ש סימן ל'. לפי שתחומין מדבריהם ובכל שהוא מדבריהם לא גזרו, ואפי' לפ"ד תחומין דאורייתא כיון דאיסור עשה הוא ואינו איסור סקילה לא התחיריו. רמב"ן.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר מונבז שגגת קרבן: (ב) רש"י ד"ה מה מני וכו' יש גורס הא מני אילימא מונבז פשיטא דשמע בכל התורה דלאו חידוש הוא אמר מונבז: אמ' תוס' ד"ה מה מני וכו' אמ"ג דבעלמא שגגת לאו נמי הויא שגגה: (ד) בא"ד רביו שמואל שהשיב להר"א דלרבנן דשגגה:

גליון הש"ם

גמרא רבא אבר מיתה במקום כרת. עי' בר"ש רפ"ו דתרומות:

רב נסים גאון

אמר אביי הכל מודים בתרומה שאין חייבין עליה חומש כו'. עיקר דבר זה הוא כתוב בתורה [ויקרא כב] ואיש כי יאכל קודש בשגגה ויסף חמישיתו עליו. וכמו כן עוד חיוב המיתה הוא כתוב בתורה [שם] ומתו בו כי יחללהו, וכמה ששנינו במסכת כריתות בפ' התרומה והביכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ופי' אל [ופירושו בברייתא] במסכת זבחים בפרק רבי אומר [בתוספתא דזבחים פ' י"ג] הפרש בין השוחט בפנים. ובמסכת כריתות [בתוספתא] בפרק א' אלו שהן במיתה האוכל את הטבל, וכהן טמא שאכל תרומה טהורה וזר שאכל את התרומה. ומצאנו בתלמוד במס' סנהדרין [פפ] בפרק אלו הן הנשרפין.

רבינו חננאל

כרת בשגגתו חייב חטאת. זולתי המביאין על הזדון בשגגה. **ומותבינן** עליה דר' יוחנן איזו היא שבועת ביטוי לשעבר, אמר אני יודע ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו, חייב. ודחי ר' יוחנן הא למונבז היא, ואנא דאמרי כרבנן. מיהא שמעינן דרבי יוחנן פליג עליה דמונבז בהא. **תוב** אמר אביי הכל מודים, והוא ר' יוחנן, בזר שאכל תרומה שאין חייבין עליה חומש עד שישגוג [בלאו] שבה. מ"ש כיון דתרומה יש בה מיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו, אבל כרת לית בה עד שישגוג בלאו שבה, דקיי"ל שגגה בכרת הויא שגגה, וכל מאי דלית ליה כרת בעינן שגגה בלאו שבה. ואע"ג דתרומה עון מיתה היא, שגגה דמיתה אינה חשובה כשגגת דכרת, אלא בעינן שגגה בלאו שבה. **ודחה** רבא להא דאביי ואמר לעולם מיתה במקום כרת עומדת, וכשם שבשאר מצות אם שגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו לר' יוחנן מביא קרבן, הכי נמי לענין תרומה אם שגג במיתה אע"פ שהזיד בלאו מוסיף חומש, שחומש במקום קרבן הוא, וקי"ל כרבא. **וקמייתא** נמי דאמר אביי בשבועת ביטוי עד שישגוג בלאו שבה, אבל

ח) שבועות כו: [ס"ש הגיהנ], [שפי' מיגות הגלוי ליעקב כהרי"ף והכלל"ס והמהרי"ס ונכוור וש"נ], *ג)* [נ"ל בדמיה], *ד)* ס"ש לעבדיה, *ה)* נ"ש פסס, *ו)* [ויקרא ה:], *ז)* כש"ל וכש"ל ומהרי"ס וכ"ס בס"ש,

ח) שבועות כו: [ס"ש הגיהנ], [שפי' מיגות הגלוי ליעקב כהרי"ף והכלל"ס ונכוור וש"נ], *ג)* [נ"ל בדמיה], *ד)* ס"ש לעבדיה, *ה)* נ"ש פסס, *ו)* [ויקרא ה:], *ז)* כש"ל וכש"ל ומהרי"ס וכ"ס בס"ש,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מאי שנא רישא. דשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיתייב אלא אחת לכל שבת וסיפא דזדון שבת ושגגת מלאכות מייב על כל מלאכה ומלאכה: **אלא מדיעבד שבת הוא פורש.** ריש"ל כי אמרו ליה שבת הוא פורש מן המלאכה ומיכר שבתא ועל כך הוא מביא קרבן הלכך שגגת שבת היא ועל השבת הוא צריך להביא: **אלא מדיעבד מלאכות הוא פורש.** כי אמרי ליה שבת הוא לא פריש דהא נמי ידע וכי אמרי ליה מלאכה משובה היא זו פריש הלכך על מנין המלאכות יביא: **אלוס פרש משבת אלא משוס.** דכי אודעיה שבת הוא סכיר שבתא על המלאכות וכלוס פרש ממלאכה לגומר ע"י ידיעת המלאכות אלא משוס שבת דכי אמרו ליה מלאכות הן סכיר שבילו שבת: **חילוק מלאכות.** שגופי מלאכות מתחלקים לחטאות ואע"פ שבטעלם אחד: **מוס יומס.** מיתות הרבה: **בממון.** לאפוסי קרבנות: **מס ס"ל.** והלא כבר נאמר לא תעשה כל מלאכה[ט]: **דברים.** משמע תרי ס' לרבות חד הרי שלשה אלה בגמטריא ל"ו הרי ל"ט: **ס"ל בחיים ובקליר שבשבת.** כלומר בגלות לא תבערו הוה לן למילף מהתם אם לא שיש להשיב: **ודאיין אני אומר על חרישה וקליר חייב שתים.** אם עשאן בהעלם אחד שהרי הוציאם מן הכלל לאחלן לשתים ומשמע מאזהרה לקליר לעצמה ואזהרה לחרישה לעצמה: **ועל כולן אחת.** דבתחלת מלאכה כיילינהו וחד לגו. וכדבר שהיה בכללו ויצא מן הכלל לגמר לא נלמד כו' לא דיילינן ליה דהוי ליה כלל בגלת תעשה ופרט בעשה ואין דנין אותו בכללו ופרט. אי נמי הוי חרישה וקליר שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין דהוה ליה למיכתב חד: **ס"ל לא תבערו כו'.** וחרישה וקליר לדרשה אחרינא אי כי' עקיבא דדרשים ליה בעלמא (ל"ר דף ט.) לענין תוספת שביעית אי כרבי ישמעאל [שם] לענין שבת מה חרישה רשות אף קליר רשות ללמד על קליר העומר שדוחה שבת: **בכלל היתה.** דלא תעשה כל מלאכה: **נהקיש אליה.** שלא תעשה המלאכות שבגללו עמה בכלל אזו מדה בתורה כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא נלמד על עצמו יצא כו': **נלאו.** שאין חייבין עליה כרת וסקילה כשאר מלאכות אלא מה שאמור בה: **נחלק.** כדאמרן מה הבערה מיוחדת: **ועשה מאחת מהנה.** האמור לענין חטאות הוה ליה למיכתב ועשה אחת ולישמוק אייתר ליה שאר מ"ס דמאחת וכל חיבת מהנה לדרשה ודרוש הכי פעמים שכל מעשה עבירותיו חשוב אחת ופעמים שהוא קרוי הנה לשון רבים: **ור"י יוסי ברבי חנינא מ"ט דרבי יוסי.** כלומר מאי דריש ביה לאכתי מ' דמהנה ומ' דמאחת למאי אתא: **אחת מאחת.** אחת הוה ליה למיכתב וכתיב מאחת וכן נמי הנה ה"ל למיכתב (הנה) [למדרש פעמים שהוא הנה] וכתיב מהנה ודרוש אחת והנה בלא מ"ס הכי פעמים אחת שהוא הנה שבת [אחת] לבדו הוא מחלל ויש כאן חטאות הרבה לחזלי בתר מלאכות ופעמים הנה שהיא אחת מלאכות הרבה עשה ואינו חייב אלא אחת דבתרי גווני אילכא למשמע ועשה אחת וחייב הנה ואילכא למימר נמי הכי ועשה אחת הנה[ט] עשייתו הוי אחת אע"פ שהן הנה [וחייב א'] ומ"ס ימיהה [דרוש הכי] לרבות שהכותב שם משמעון דאע"ג שנתכוון לעשות מיבה גדולה הוא ושתי אותיות הלאשונות שם במקום אחר הן חייב והיינו מאחת מקצת המלאכה ולא כולה יביא חטאת: מהנה

ואומר ר"י דלא הוי[ל] ג' כתובים[לה] מדלא כתביהו או כולהו אלא או כולהו בגלות או כולהו בעשה[לו] ולהכי ילפינן מהבערה והשתא אייתר ליה חריש וקליר לכדדרשינן במו"ק[לז]: **הבערה ללאו יצאת.** וא"ת[לח] ס"ל דהוה לא תבערו ומשום דדרשינן מינה ביגמות (דף י.) וכסנהדרין (דף לה.) דלין לליה דומה שבת[לט] וי"ל[מ] דהוה מצטיר[מא] ולא לכתוב לא תבערו ומשום דדרשינן בפ"ק (דף כ.) אבל אתה מצטיר[מב] כו' לא הוה צריך למיכתב לא תבערו[מג]: **מאי טעמא דר' יוסי.** דמאחת ומהנה לגמר לי ולגשן מאי טעמא אינו משמע כן ומגלה ל"י דה"פ מ"ט דר' יוסי כה אמרינא אש, הבערה בכלל היתה על כל אחת ואחת ומפרש[מד] דמאחת שם משמעון מהנה לאחות ותולדות ומ"מ מדסמיכינהו להדדי דרשינן אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת[מה]: שם

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב ספרא כאן מודיעת שבת הוא פורש וכאן מודיעת מלאכה הוא פורש א"ל רב נחמן כלום פריש משבת אלא משום מלאכות וכלום פריש ממלאכות אלא משום שבת אלא אמר רב נחמן קרבן דחייב רחמנא אמאי אשגגה התם חדא שגגה הכא טובא שגגות דחיין: חייב על כל מלאכה ומלאכה: חילוק מלאכות מנלן אמר שמואל אמר קרא [1]מחלליה מות יומת התורה רבתה מיתות הרבה על חילול אחד האי במזיד כתיב אם אינו ענין למזיד דכתיב [2]כל העושה (מ) מלאכה יומת תנהו ענין לשוגג ומאי יומת בממון ותיפוק ליה חילוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר' נתן דתניא ר' נתן אומר [3]לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מה ת"ל לפי שנאמר [4]ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה (מ)דברים הדברים אלו השלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני יכול עשאן כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת ת"ל [5]בחריש ובקציר תשבות ועדיין אני אומר (נ)על חרישה ועל הקצירה חייב שתים ועל כולן אינו חייב אלא אחת ת"ל לא תבערו אש הבערה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה הבערה שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה שמואל סבר לה כרבי יוסי דאמר הבערה ללאו יצאת (נ)דתניא הבערה ללאו יצאת דברי רבי יוסי ר' נתן אומר (ס)לחלק יצאת ותיפוק ליה לחלוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לר' יוסי (ס)דתניא רבי יוסי אומר [6]ועשה מאחת מהנה פעמים שחייבים אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת אמר ר' יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוסי אחת מאחת הנה מהנה אחת שהיא הנה הנה שהיא אחת אחת שמעון מאחת שם

אם אינו ענין למזיד **דהא כתיב כו'.** ולא תאמר ולימא אם אינו ענין למזיד משום[א] דלמעו בתרי קטלא ליה וי"ל דאי לאו קרא אחמיינא[ב] דמייתי[ג] הוה מוקמינן ליה לאחר קרא במזיד ומות יומת [ד]דבהי תורה כלשון בני אדם שבת דלא אלטיקרע למזיד מוקמי ליה ע"כ בשוגג[ה] ולמייב קרבן על כל מ': **יכול שאם עשאן בולם בהעלם אחד כו'.** [ו]תימה [ז]מ"כ מגיינא דקרא דברים הדברים אלה הדברים למה לי כיון דלא אתא לאחלק[ח] ויש לומר[ט] דצריך למגיינא לפי שיש מלאכות שאינן משוכות[י] ואיצטריך מגיינא לאשמעינן דכולהו חויין [יא]מלאכות להתחייב עליהן[יב] ומיהו ממתניתן דמ' מלאכות[יג] דייק שפיר דבהעלם אחד חייב על כל אחת דלא הוה צריך למגיינא כיון דמני' כולהו בהדיא ומיהו קשה לר"י לקמן בהזורק (דף מ.): משמע דהאי מגיינא אתא לאחלק דאמר אתם למיגמרא דמאיינא דרבי אמולדה במקום אב והתניא רבי אומר דברים הדברים אלה הדברים כו' ופי' בקונטרס אתם דהכי פריך הואיל ומגיינא לא אתא אלא לחילוק מטאות[יד] ואי ס"ד דמחייב[טו] אחולדה במקום אב טובא הוא דמגיינא לא אתא אלא לאשמעינן דכולהו חטאות[טז]מלאכות להתחייב עליהם לא הוה פריך מידי ונראה לר"י דגרס[יז] הכא כמו במכילתא[יח] דתניא אתם רבי נתן אומר לא תבערו אש למה נאמר לפי שנאמר ויקהל משה שומע אני אלא שלא יהא חייב עד שיעבוד ל"ט מלאכות תלמוד לומר בחרים ובקציר וכו' [טז]והשתא[יט] אי לאו לא תבערו ה"ל דמגיינא אתא למימר שאינו חייב עד אחת או אחת אתים עד שיעבוד כל ל"ט וכיון דכתיב לא תבערו דילפינן מיניה לחייב על כל אחת בפני עצמה אם כן[כ] מגיינא אתא למימר[כא] דאלל"ש בזוקא הוא לחייב על כל אחת ואחת אבל אחולדה במקום אב לא והשתא מוכח שפיר בהזורק דדרבי לא מחייב אחולדה במקום אב ואתי נמי שפיר דאמר לאי גילסא דקתני לפי שנאמר דברים הדברים וגו' יכול כו' דמשמע דמתוך קרא דהדברים הוא דמשמע ליה דאינו חייב עד שיעבוד כולן וכן בפ"ק דפסחים (דף ה.): לפי שנאמר לא ילאה לך יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים אבל לגירסת הספרים מאי קאמר לפי שנאמר[כב] בלאו קרא נמי הוה למיגרע הכי כל כמה דלא נפקא לן חילוק מלאכות משום מקום: **על חרישה וקצירה חייב שתים.** ולא"ת מנא ליה דחייב שתים אמאי לא מיחייב אחרוייהו אלא אחת וי"ל משום דכתיב בחרים ובקליר דמשמע תרי מילי[כא] מדלא כתב בחרים וקליר: **ועל כולן אינו חייב אלא אחת.** פירש בקונטרי[כב] משום דהוי ליה כלל בלא תעשה ופרט[כג] בעשה[כד] וקשה דכללא נמי כתיב בעשה ויישו הסביעי תשבות[כ] ועוד דגבי כלל ופרט ובוקא הוא לאמרינן בפרק קמא דמו"ק (דף ג.) דלא דיינינן כשאין הכלל בלשון הפרט אבל לגבי דבר שהוא יצא מן הכלל לא אשכחן בשום מקום[כה] ועוד דמעוטא קטן איכא למ"ד דינין[כו] ונראה כפי' אחרון שפי' בקונטר' דלא לפינן מחרים וקליר משום דהוו ליה שני כתובים הבאים כאחד[כז] וכה"ג אמרינן בפרק ד' מיתות (סנהדרין מז:) [כח]אוב וידעוני בכלל כל המכשפים היו[כט] כו' ופריך[ל] וליהוי אוב וידעוני שני כתובים הבאין כאחד ואם תאמר והיכי ליף מלא תבערו כל שכן[לא] דהוי ג' כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין לכ"ע[לב] וכ"מ בחרים וקליר אתא לכדדרשינן ברים מו"ק (ד' ד.): מה חרים רשות[לג] כו' אם כן היכי הוה בעי למילף מייתי מעיקרא הא לא אתי להכי ביגמות (דף י.) וכסנהדרין (דף לה.): דאין דלילה דומה שבת[לט] וי"ל[מ] דהוא מצטיר[מא] ולא לכתוב לא תבערו ומשום דדרשינן בפ"ק (דף כ.) אבל אתה מצטיר[מב] כו' לא הוה צריך למיכתב לא תבערו[מג]: **מאי טעמא דר' יוסי.** דמאחת ומהנה לגמר לי ולגשן מאי טעמא אינו משמע כן ומגלה ל"י דה"פ מ"ט דר' יוסי כה אמרינא אש, הבערה בכלל היתה על כל אחת ואחת ומפרש[מד] דמאחת שם משמעון מהנה לאחות ותולדות ומ"מ מדסמיכינהו להדדי דרשינן אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת[מה]: שם

1 וְשִׁמַּרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּיהָ:
2 שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיְיָ כָּל הָעֹשֶׂה בוֹ מְלָאכָה יוּמָת:
שמות לא יד
3 לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
שמות לה ב
4 וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשֹׂת אֹתָם:
שמות לה א
5 שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בַּחֲרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת:
שמות לד כא
6 דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא בִּשְׁגָגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:
ויקרא ד ב

הגהות הב"ח

(מ) גמ' כל העושה בו מלאכה:

מוסף תוספות

א. דאי במזיד מאי מות יומת. מ' סר"ן. ב. דכל העושה בו מלאכה יומת. תוס' הרא"ש. ג. לא הוה מפקינן קרא ממשמעותיה דמוקמינן ליה בשוגג [אלא]. תוס' הרא"ש. ד. איכא למימר. מ' סר"ן. ה. ולא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם דאפשר למידרשיה. תוס' הרא"ש. ו. כך גירסת רש"י ד"ל. רעב"ן. ז. הראך אפשר לומר כן דאדרבה. ריטב"א. ח. [ז]מדכתב מנינא היינו ללמד שהוא חייב ל"ט חטאות. ריטב"א. דהכי פריכנא לעיל (סט.). אמתניתין ומשני דתנא מנינא לחלק. תוס' הרא"ש. ט. דלא דמי וכו' [ד]הכא איכא למימר. תוס' הרא"ש. י. דהוה אמינא דלא מקרו אב. תוס' הרא"ש. [ו]וש"י שבת של מין. יא. אבות. תוס' הרא"ש. יב. שצריך למנותם להשלים המנין. תוס' הרא"ש. יג. ולאשמועינן כמה חטאות אדם מתחייב בהעלם אחד. תוס' הרא"ש. יד. דבי. תוס' הרא"ש. טו. אבות. תוס' הרא"ש. טז. וכיון שיצאו חריש וקציר מן הכלל לחייב עליהם בפני עצמן ה"ה על כולם אם עשה אחת בפני עצמו חייב. וכן נמי אם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת כמו בחריש ובקציר כיון דכתיבי בקרא בפני עצמן אם עשאן אם אחרים חייב עליהן בפני עצמן. תוס' הרא"ש. יז. ניחא לקמן דמוכח מינה לרבי דלא מחייב אחולדה במקום אב דמגיינא. תוס' הרא"ש. יח. על כרחין. תוס' הרא"ש. יט. לחלוק חטאות. תוס' הרא"ש. כ. ויקהל וכו' שומע אני וכו' אינו חייב אלא אחת, דמשמע דמתוך קרא דהדברים הוא דמשמע ליה הכי, וזה אינו [דהא]. תוס' הרא"ש. כא. בחריש תשבות ובקציר תשבות. ריטב"א. כב. בלשון אחד דשאני הכא. ריטב"א. כג. היוצא מן הכלל הוא. ריטב"א. כד. בחריש ובקציר תשבות. ריטב"א. כה. [ז]מה לי שיצא בלאו בענין כלל או שיצא בעשה. ריטב"א. כו. ואמאי לא אוהביה מהא בריתא. ריטב"א. כז. וקסבר האי תנא דאין מלמדים. תנא דאין מלמדים. ריטב"א. כח. גבי. תוס' הרא"ש. כט. ולמה יצאו. תוס' הרא"ש. ל. התם. תוס' הרא"ש. לא. דתקשי לן. תוס' הרא"ש. לב. [ז]נ"מא הבערה נמי ללמד על עצמה בלבד יצאתה. מ' סר"ן. לג. אף קציר רשות יצא קצירת העומר שהיא מצוה. תוס' הרא"ש. לד. בכי האי גוונא. תוס' הרא"ש. לה. הבאים כאחד. תוס' הרא"ש. לו. דכיון דפלגינהו קרא והבערה כתב בלשון לאו וחריש וקציר בלשון עשה גלי לן שלא יצאו שניהם ללמד, אלא הבערה לחוד יצאתה ללמד. ריטב"א. לז. או לתוספת שביעית אי לדרוש על קצירת העומר שהיא דוחה שבת. ריטב"א. לח. והיכי דרשינן ללאו או לחלק. תוס' יומא ו: [ע"י שפ"ל]. לט. [גבי] שריפת בת כהן. ריטב"א. מ. דדרשינן מדכתיב הבערה. תוס' יומא ו: מא. לא תעשו מלאכה בכל מושבותיכם וכו' אי למיתה ב"ד לחוד אתא. תוס' יומא ו: מב. במדורות בית המוקד. תוס' סנהדרין לז: מג. [דהתם] מכם דרוש מדכתי' מושבותיכם ולא כתיב מושבות. תוס' לעיל כ. ומדכתב לא תבערו שמעינן נמי דללאו יצאת או לחלק. תוס' הרא"ש. מד. ואזיל דכולהו שמעינן מינה. תוס' הרא"ש. מה. והיינו דאמרינן דשמואל לא דריש האי סמיכות כי היכי דלא דריש ליה ר' נתן. ריטב"א.

מוסף רש"י

הבערה ללאו יצאת. סיפיה בכללו לא תעשה כל מלאכה, חזר והוציאה מכללו ופרט בה לאו בעצמה, לומר לך שאינה בכלל ס"ל כשאר מלאכות אלא בלאו זה לבדו (פסחים יח: וכטו"ר יבמות ו: וסנהדרין לה: ושם סב.). **לחלק יצאת.** שלא תאמר העושה מרבעה לא תעשה כתיב מלאכות בכתוב בשבת אינו חייב אלא אחת, דהא אם בכולהו וחד כרם, לפיכך פרט בה בפני עצמה לתקוף אליה מה היא מיוחדת ותיתיבן עליה בעצמה (פסחים שם וכטו"ר בסנהדרין שם ושם) לו: שלא תאמר אינו חייב אלא אחת, לכן יצאת בכל מלאכות, לכן יצאת הבערה מיוחדת שהיא לא מלאכה וחייב עליה כרת הקוצה בפני עצמה אף כל שהוא אב מלאכה ור' (ר"מ ומות שם). **ועשה מאחת מהנה.** אם היה בעשה אחת מלאכות הרבה, כגון שבת אחת מיתות הרבה, אם עשה אחת מלאכות הרבה, כגון שבת אחת חטאות הרבה, אם עשה אחת מלאכות הרבה, כגון שבת אחת אשמות הרבה, אם עשה אחת מלאכות הרבה, כגון שבת אחת מלקות הרבה, אם עשה אחת מלאכות הרבה, כגון שבת אחת מית

שם משמעון. הא ליתנא לא הוה צריך למימר כיון דאליבא דר' יוסי קאי דסבר בפ' הבונה (לקמן ד' קג.): דאפי' שריטה אחת על שני נסרים או שני שריטות על נסר אחד חייב אבא אליבא דר' יוסי לא נמקט ליתנא דמתני' דהבונה (שם.) אא"ר יהודה מלינו שם משמעון הנה אבות מהנה תולדות אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות ושמואל אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת לא משמע ליה: בעא מיניה רבא מרב נחמן בא)העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת אלא אמר רב אשי חזינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש ממלאכות אלא משום שבת אאלא לא שנא תנן גאבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אחת ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: דאמר רבא קצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן כגרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת שבת וזדון מלאכות וחזר ונודע לו על קצירה ועל טחינה של זדון שבת ושגגת מלאכות קצירה

יוסי קאי דסבר בפ' הבונה אחת על שני נסרים או שני שריטות על נסר אחד חייב אבא אליבא דר' יוסי לא נמקט ליתנא דמתני' דהבונה (שם.) אא"ר יהודה מלינו שם קטן גדול שם משמעון: **לא משמע ליה.** בשמואל גדלא כר' נתן ודלא כר' יוסי וא"ל דמקבלה קיס ליה לשמואל הכי: **העלם** זה וזה בידו מהו. המומר ר"י דאפי' לא ידע לשבת בשוס מלאכה חייב ליה העלם זה וזה כדמוכח בסמוך דקאמר דאי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב כו' אלמא אע"ג דלא ידע לשבת במידי חשוב העלם זה וזה וצריך לחלק בין זה לשוכח עיקר שבת דהכא אינו שכוח כל כך דכי מדכרו ליה מדכר אבל שכח עיקר שבת היינו כעין תיוקו שנשבה בין הנכרים: **אמר** ליה הרי העלם שבת בידו כו'. בבשבועות בפ"ב (דף יט.) בעא מייניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם עומדה בידו וחייב והתם בפ"ג (דף כו.) נמי אסיבו הרי העלם שבועה בידו וחייב התם שפיר דמהדר ליה לאומרא דהא והא דמהדר ליה הכא לאפוקי משום דקסבר שגגת שבת עיקר דעיקר המלאה היא משום שבת: **חזינן אי משום שבת קא פריש כו'.** פי' בקונטרס שאמרו לו שבת היום ופירש אם מלאכה היא פורש אמרי ליה נמי מלאכה היא פורש אפי' לא יזכיר שבת אלא נראה לר"י דה"פ אי משום שבת קא פריש שאומר בעצמו אי הוו מודעי ליה אשבת גבי היה פורש אא אי הוו מודעי ליה אמלאכות לא היה פורש בב א"ל העלם שבת עיקר שהוא היה שבת יותר אמר דאי הוו מודעי ליה אמלאכות לא הוה צריך לאודועי שבת אלא אי הוו מודעי ליה אמלאכות הרי היה פורש אלא אם אי אמרת העלם שבת עיקר אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא דרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת ועל מלאכות אינו חייב אלא אחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אחת ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: דאמר רבא קצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן כגרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחינה שהיא אחת כגון שעשאן בזדון שבת ושגגת מלאכות לחיבא אחת כגון שעשאן בזדון שבת ושגגת מלאכות לחיבא אחת מאי היא כגון שבת ומלאכות ומלאכות ומלאכות

קלירה גוררת קלירה. שניה בכפרתה וטחינה גוררת את הטחינה השניה ומתכפרו כולן דקיימא לן אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת וזה שעשה שתי קליות בהעלם אחד שלא נודע לו בין קלירה לקלירה שחטא ואע"פ שהעלמה של שניה חלוק קצת משל ראשונה סוף סוף העלם אחד הוא דלא נודע לו חטאו בינתים וידיעות [חטא] הוא דמחלקות הלכך חטאת זו שנאמר על הקלירה וטחינה ראשונה מתרווייהו קיימא ומתכפרו עם הקלירה כל קליות שעליו שנעשו בהעלם אחד ועם הטחינה נתכפרו כל הטחינות שעליו כשעשאן בהעלם אחד: **אכל נודע לו על הקלירה.** אחרונה שנזדון שבת ושגגת מלאכות והפרים עליה קרבן הואיל ובקרבן זה לא שייכא טחינה שעמה דהא אכל אחד חדא מיחייב אי הוה מתידעי ליה תרווייהו: **קלירה גוררת קלירה.** ראשונה: **וטחינה שעמה.** של ראשונה: **וטחינה.** אחרונה שכנגדה של ראשונה: **במקומה עומדת.** וכי מתידע ליה מיחייב עלה: **קלירה גוררת קלירה.** כמשפט דמי זיתי חלב בהעלם אחד הן וטחינה שעם קלירה ראשונה היינו משום גרירה דאף על גב דעיקר קרבן לאו משום קלירה דבהדה אתא הואיל ואיכפר ליה בהדי קלירה בתריתא גרירה לטחינה שעמה בהדה שהרי שתיהן היו תלויות בקרבן אחד ואין כפרה לזו בלא זו: **וטחינה שכנגדה עומדת במקומה.** דגרירה לגרירה לא אמרינן לאיכפורי טחינה אחרונה עם טחינה ראשונה משום שני זיתי חלב בהעלם אחד דהא קמייתא גופה בגרירה היא דמיכפרה: **שם טחינה אחת היא.** ואע"ג דקמייתא גופא בגרירה אתיא אמרינן גרירה לגרירה: **ומי אית ליה נרגא גרירה.** אטחינה שעמה קפיץ דמגררה עם הקלירה ואע"ג דקרבן לאו אהדא קלירה איפרש לגיר כולהו לאו גרירה איכא דקלירה וקלירה בהעלם אחד לאו גרירה היא דכל שם עבירה הנכפל כמה פעמים בהעלם אחד אין בו אלא חטאת אחת: **ראשון ושני מתכפרין.** שהרי בהעלמו היה: **שלישי אין מתכפר.** ולא אמרינן הואיל והשני מתכפר עם הראשון שבהעלמו ליגרליה לשלישי עמו בכפרתו ואע"ג דלא שייך בהדי ראשון: **הניא קרבן רבי על האמצעי נתכפרו כולם.** ואין זה גרירה אלא כולם בהעלם אל זה היו: **אביי אמר רבי.** כדי דשמעיה. רבא מאביי דאמר דאפילו הניא קרבן על אחד מהם נתכפרו כולם אלא דאמר אביי אפילו הפרש קרבן על אחד מהן כולן מתכפרין, ליה דאמר נתכפרו כולם דאיכא דמיכפרה טחינה שעמה בגרירה: **אי הכי.** דלאביי סגירה דגרירה לגרירה: **עחינה.** שעמה דאיכפרה בגרירה מגרה נמי דאיכפרה בגרירה משום שני זיתי חלב בהעלם אחד: **גרירה דגרירה.** כי הך טחינה קמייתא לא איכפרה אלא בגרירה דלא עליה ולא על קלירה שעמה בה הקרבן אלא דאגריר בהדי קלירה הלכך לא הדרה גרירה לבתרייתא משום שם טחינה: **מילתא דפשיטא להו.** דזדון שבת ושגגת מלאכות וזדון מלאכות ושגגת שבת אין חלוקין לחטאות דלקמן מדי זה אלא אמרינן דאיכא ומתחייב מד אזדון שבת ושגגת מלאכות וחד אשגגת שבת וזדון מלאכות ואע"ג דחד גופה דעבירה היא מספקא ליה כו': **קלר וטחן.** קלר או טחן: **חזר וקלר כו'.** ולא נודע לו בינתים על חטאו: **מהו שיעטרפו.** קלירה וקלירה לכשיעור ויתחייב מי הוי העלם אחד ומצטרפי או דילמא כשני העלמות גינהו ולא מצטרפי: **אלוקין לחטאות.** אי הוי כשיעור לכל חד אין אחד מהן מתכפר בקרבן הבא על חברו הלכך לא מצטרפי: **הכי גרסינן וכל היכא דאלוקין לחטאות לא מצטרפי והא תנן כו': אלא דאלוקין.** שני זיתים והפסיק ביניהם יותר מכדי אכילת פרס דהוו להו שתי אכילות: **שאם אכל אלו זיתים וחזר ואכל אלו זיתים.** באותו העלם וכגון שלא שהה מתחילתו של ראשון עד סוף גמר אכילת אחרון יותר מכדי אכילת פרס ממין אחד מצטרפין: **לריבא למימר.** הא חדא אכילה היא דבשתי אכילות ליכא למאן דאמר מייב: **פוטני.** שם מכס: **שני ממחויין.** אלו מיני מתבשל אחד גלי ואחד שלוק: **ורבי יהושע היא.** בכריתות דאמר ממחויין מחלקין לאלוקין שני זיתים בהעלם אחד בשני ממחויין למיכזב אי מטחאת ואיטעריכא לאשמעינן דלענין חלי שיעור מצטרפי אי דילמא כשני זית דאין לקולא כי הכא דין לחומרא כגון שיעור שלא אמר רבי יהושע דאלוקין הן וגבי שני אלאי שיעור פטור והיינו קולא וגבי שני זיתים שלימים מייב מצטרפין: **אפילו אמינן לה.** ולא איתמר הכי: מכלל

(ז) אין השני גורר לכפרה. וכן אם הפריש קרבן על השלישי, שלישי ושני מתכפרין, ראשון אין מתכפר שהרי לא היה בהעלמו של שלישי. הניא קרבן על האמצעי נתכפרו כולן שהרי כולן היו בהעלמו של אמצעי, אבל גרירה לא אית ליה. ושנינן רבא כי אמר לה לאביי שמעתא לא (הוא') [הוה] ליה גרירה, כיון דשמע להא דאמר אביי אפילו הפרש קרבן על אחד מהן כולן מתכפרין, מ"ט כולהו בני ביקתא דהדדי נינהו וגרדי להדדי, סבר ואמר איהו נמי גרירה. ואקשינן אי הכי (דרבא) כאביי סבריא ליה טחינה נמי דשגגת שבת תגרה לטחינה דזדון שבת. ושנינן קסבר רבה טחינה דשגגת שבת כיון דהיא עצמה גרירא היא לכפרה, לא גררה אחריתא. וקי"ל כרבה, דאביי תלמידיה הוא והלכתא כרבה. **והא** שמעתא דפשיטא ליה לרבה ולאביי דקגרירה דזדון שבת מצטרפת וגררת עם קגרירה דשגגת שבת דאע"פ שחלוקין לחטאות, מיבעיא ליה לר' זירא. דבעי ר' זירא קצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת ודזון מלאכות וחזר וקצר וטחן חצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות מהו שיצטרפו אמר ליה חלוקין לחטאות ולא מצטרפין וכל היכא דחלוקין לחטאות לא מצטרפי [ג] והתנן [ד]אכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אכל [ה]חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת זו חומר במינין הרבה ממין אחד וזו חומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל חצי זית וחזר ואכל חצי זית ממין אחד חייב [ו]ומשני מינין פטור [ז]והוינן בה ממין אחד חייב צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני הכא במאי עסקינן [ח]כגון שאכלו בשני תמחויין ורבי יהושע היא [ט]דאמר תמחויין מחלקין מהו דתימא אמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר והא הכא דחלוקין לחטאות וקא מצטרפי אמר ליה מר אריש מתני לה וקשיא ליה אנן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן משני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

[ג] אין אלו מצטרפין לחטאות. [ד] אכל חלב אחד בהעלם אחד חייב אחת. [ה] חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. [ו] אם אכל חצי זית ראשון וחצי זית שני בהעלם אחד חייב אחת. [ז] אם אכל חצי זית ראשון ממין אחד וחצי זית שני ממין אחד חייב אחת. [ח] אם אכל חצי זית ראשון בשני תמחויין ואכל חצי זית שני בשני תמחויין חייב אחת. [ט] אם אכל חצי זית ראשון בשני תמחויין ואכל חצי זית שני בשני תמחויין חייב אחת.

גרירה דגרירה לית ליה. [א]ומה שגוררת קלירה וטחינה [ב] שעמה לא תשיב גרירה דגרירה כדפי' בקונטרס' דמה שגוררת קלירה לקלירה לא תשיב גרירה כיון דהוי בהעלם אחד אכל שתיהן [ג] שכנגדה תשיבא גרירה משום דקלירה של זדון שבת אינה גוררת טחינה של שגגת שבת אלא על ידי הקלירה שעמה היא גוררת [ד] שעיקר קרבן אינה בשבילה ולר"י נראה דקלירה תשיבא גרירה מדקתאמר קלירה גוררת קלירה אבל הניא דטחינה לא תשיבא גרירה דגרירה [ה] שאינו יכול לכפר על הקלירה אא"כ תתכפר הטחינה עמה ואע"ג דשני זיתי חלב בהעלם אחד לא תשיבא גרירה מ"מ קלירה וקלירה שאני שהאחת בזדון בשגגת שבת והאחת בזדון שבת וטעמא דמאן דאמר בסמוך דקלירה וקלירה אין מצטרפין היינו משום דלית ליה גרירה וקשה לרשב"א לפי זה הוה מצי למנות פלוגתייהו דאביי ורבא שאילו בשגגת קלירות כגון שקצר בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר בזדון שבת ושגגת מלאכות ועודע לו הראשונה וחזר וקצר בזדון שבת ושגגת מלאכות דלרבא הניא קרבן על הראשון שני נתכפר שלישי לא נתכפר: **ממין אחד חייב פשיטא.** הוה מצי לאוויי הא מני רבן גמליאל היא [ו] דאמרינן בסמוך:

אנן אסיפא מתנינן לה. [ז]אפילו [ח]הניא הוה מצי לאוויי כגון שאכלו בשני תמחויין ולאפוקי מרבי יהושע דאמר בתמחויין מחלקין אפילו לקולא אלא דניחא ליה לאוקמי כר' יהושע: **משני מינין פשיטא.** אף על גב דלענין מלקות מצטרפין דאמרינן בפרק בתרא דמכות ע"ז (דף סו.) ובמס' מעילה (דף יח:) לענין קרבן פשיטא ליה דאין מצטרפין: מכלל

(ז) אין השני גורר לכפרה. וכן אם הפריש קרבן על השלישי, שלישי ושני מתכפרין, ראשון אין מתכפר שהרי לא היה בהעלמו של שלישי. הניא קרבן על האמצעי נתכפרו כולן שהרי כולן היו בהעלמו של אמצעי, אבל גרירה לא אית ליה. ושנינן רבא כי אמר לה לאביי שמעתא לא (הוא') [הוה] ליה גרירה, כיון דשמע להא דאמר אביי אפילו הפרש קרבן על אחד מהן כולן מתכפרין, מ"ט כולהו בני ביקתא דהדדי נינהו וגרדי להדדי, סבר ואמר איהו נמי גרירה. ואקשינן אי הכי (דרבא) כאביי סבריא ליה טחינה נמי דשגגת שבת תגרה לטחינה דזדון שבת. ושנינן קסבר רבה טחינה דשגגת שבת כיון דהיא עצמה גרירא היא לכפרה, לא גררה אחריתא. וקי"ל כרבה, דאביי תלמידיה הוא והלכתא כרבה. **והא** שמעתא דפשיטא ליה לרבה ולאביי דקגרירה דזדון שבת מצטרפת וגררת עם קגרירה דשגגת שבת דאע"פ שחלוקין לחטאות, מיבעיא ליה לר' זירא. דבעי ר' זירא קצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת ודזון מלאכות ששתיהן חטאות הן, וחזר [וקצר] וטחן חצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות שחייב שתים, מהו שיצטרפו שני חצאי גרוגרות, והנה קצר וטחן כגרוגרת בהתחייב חטאת, אי לא. ואמרו ליה חלוקין לחטאת הן, דזדון מלאכות ושגגת שבת חייב אחת על כולן, וזדון שבת ושגגת מלאכות חייב על כל אחת ואחת, וכיון שחלוקין לחטאות שהנושה מלאכות

כשגגת שבת וזדון מלאכות, בב' תמחויין חייב שתים כזדון שבת ושגגת מלאכות. ר' יהושע מאי היא, דתנן בכריתות בפרק ג' א"ר יהושע שמעתי שהאוכל מזבח אחד בה' תמחויין בהעלם אחת חייב על כל אחת משום מעילה. ואמרינן התם היכי דמי בה' תמחויין. ואמר שמואל (טעמא) [כאותה ששנינו חמשה דברים בעולה מצטרפין, הבשר והחלב והיין והסלת והשמן], וחזקיה אמר בחמשה אברים, וריש לקיש אמר אפילו באבר אחד בכתף, ור' יוחנן אמר בחמשה מיני קדירה, ור' יצחק נפחא [אמר] בה' טעמים. ואקשינן אי הכי (דרבא) [דרבה] כאביי סבריא ליה דהרי הוא כיון שהוא שני חצאי זית בב' תמחויין כמי שאינו שם חיוב חטאות היא, וקתני מצטרפין וחייב חטאת, גם זה אע"פ שחלוקין הן לחטאות והן מצטרפות. ושנינן מי סברת הא דריש לקיש משום בר תוטני ארישא הוא דקתני שאם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחד חייב, במלתא דחלוקין לחטאות מוקמי ליה כר' יהושע וכגון שאכלו בב' תמחויין. לא אסיפא היא, דקתני סיפא אם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית אחר משני מינין פטור, עלה אמרי צריכא למימר, ואמר ר"ל משום [בר] תוטני לעולם ממין אחד, ואמאי תני בב' מינין, כגון שאכלו בב' תמחויין ור' יהושע היא [דאמר] תמחויין מחלקין בין לקולא ובין לחומרא, ונמצא גם זה בדברים שאין חלוקין לחטאות. ואקשינן אי הכי מדסיפא ב' חצאי מין אחד בב' תמחויין וקתני פטור,

[א] [עמ"ס לקמן עב:] על הגליון], [ב] כריתות יח:, [ג] שם יב:, [ד] שם טו:, [ה] עי' גיר' רש"ל,

הגהות הב"ח

(ו) **גמ'** דפסיעה לו להו לרבא ואביי וכו' דבעי מינה ר' זירא מר' אסי: (ב) תוס' ד"ה גרירה וכו' ומה שגוררת קלירה לטחינה שעמה: (ג) **בא"ד** אכל דטחינה שעמה תשיבא:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא הניא קרבן על הראשון. עי' מגמות דף פ ע"ב ותוספות ד"ה טולמו תלמיון: שם מילתא דפשיטא להו לאביי ורבא. עי' פנ"מ ד' יח ע"ל תוס' ד"ה לר בע"ח: שם אכל חלב ודם. עי' לקמן דף פט ע"ב תוס' ד"ה אסיפא:

מוסף רש"י

מהו דתימא אמר ר' יהושע בין לקולא. כגון אכל שני תלאי זיתים כשני ממחויין לא מצטרפין, בין לחומרא. דאם אכל שני זיתים כשני ממחויין בהעלם אחד חייב אחת, קמ"ל. ממין אחד חייב אפילו כשני ממחויין ולא פליג ר' יהושע, דלמומרא קאמר (כריתות יב:).

רבינו חננאל

קצירה [הראשונה] גוררת (הראשונה) קצירה, וכיון שמביא חטאת על קצירה של שגגת שבת נתכפר לו קצירה שהיא בזדון שבת. וכן כיון שנתכפרה הטחינה הראשונה שהיא מכלל הקצירה, שבשתיהן חטאת אחת הוא חייב, גררה נמי הטחינה הראשונה את הטחינה השניה ונתכפר בשלה. **אבל** אם נודע לו בקצירה שהיא בזדון שבת ושגגת מלאכות שהוא חייב בקצירה חטאת אחת ובטחינה חטאת אחרת, (מביא) [והביא] בקצירה זו שנודע לו בה, קצירה זו גוררת הקצירה הראשונה ששתיהן קצירה ומעין מלאכה אחת הן, והטחינה הראשונה נגררת בכלל הקצירה הראשונה, שהקצירה הראשונה והטחינה הראשונה אינו חייב בהן אלא אחת, וכיון שנתכפר מקצתה נתכפר כולה. נמצא שנתכפר בקצירה וטחינה שהיא בשגגת שבת וזדון מלאכות בקרבן שהביא על הקצירה שהיא בזדון שבת ושגגת מלאכות. והטחינה שעימה עומדת במקומה, לכשתגודע לו מביא עליה חטאת. (אמר) אביי [אמר] גם הטחינה הראשונה גוררת הטחינה השניה, שהטחינה אחת היא. ומקשינן ומי אית ליה לרבה גרירה, **והא אתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחת, וחזר** (ונודע לו על אחת וחזר) ואכל (שני זיתי) כזית אחד בהעלמו של שני, אמר (רבא) [רבה] הביא קרבן על הראשון, ראשון ושני מתכפרין שהרי הם בהעלם אחת, שלישי אינו מתכפר שהרי לא היה בהעלמו של ראשון, ואע"פ שהיה בהעלמו של שני,

מוסף תוספות

א. תימה דהא אית ליה נמי גרירה דגרירה דהא קאמר קצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה [ו"י"ל]. תוס' הרא"ש. ב. דקצירה וטחינה של שגגת שבת חשיב ליה כמו דבר אחד. תוס' הרא"ש. ג. [ז]כגון שהיה לו ידיעה בינתים. ריטב"א. ד. תימה. תוס' הרא"ש. ה. הוה מתני. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

הכא כגון שאכלו בשני תמחויין מחלקין. אצל קול [מאמר] ר' יהושע במסכת כריתות בפרק אמרו לו אכלת חלב [דף סו] אמר ר' יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויין בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחד ואחד. ובגמרא גרסי' היכי דמי ה' תמחויין, אמר שמואל כאותה ששנינו חמשה דברים בעולה מצטרפין הבשר והחלב והיין והסולת והשמן. חזקיה אמר כגון שאכל מה' אברים. ר"ל אמר אפילו תימא באבר אחד משכחת לה בכתף. ר' יצחק אמר כגון שאכל בה' מיני קדירה. ר' יוחנן אמר כגון שאכלה בה' טעמים. **ורבן גמליאל הוא דאמר אין ידיעה לחצי שיעור.** בפרק הבונה [קמ"ן קס] הכותב ב' אותיות בב' העלמות אחת בשחרית ואחת בין הערבים, רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרים. ובגמרא גרסי' במאי קא מיפלגי רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור.

רבינו חננאל (המשך)

הרבה אינו חייב אלא אחת, וזה חייב על כל מלאכה ומלאכה חטאת, לא מצטרפי, דהא שגגת שבת וזדון מלאכות פטור הוא דהא אינו חייב אלא אחת בכולן. **ואקשינן** איני, והא תנן בכריתות פרק ג' אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת, אכל חלב דם (מותר) [נותר] כו'. והוינן בה ממין אחד צריכא למימר, ואמר ר"ל משום בר תוטני דקא מתני לה ולא קשיא לן משני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין, כלומר אם אכל חלב וחלב בב' תמחויין חייב ב' חטאות, ולא תימא דר' יהושע סבר (דאפי') [דאכל] חלב בשני חצאי זיתים בהעלם אחד בב' תמחויין, תמחויין מחלקין ופטור, אלא לחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן, והוא כגון דאכל כזית בב' תמחויין לפוטרו לא, והנה אכל ב' זיתי חלב בתמחוי אחד בהעלם אחד חייב אחת

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות